

A világtörténelemben ritkán fordulnak elő olyan különleges együttállások, mint amilyen mostani címlapunkra került. Hogy a holdra szállás évében megjelenjen egy olyan album, amelyen a legelső igazi David Bowie-szám, a *Space Oddity* is szerepel, és a lemezborítón Victor Vasarely egyik, űrkutatás által inspirált műve adja a Bowie-fej háttérét.

A *Space Oddity* hőse egy olyan űrutazó, aki fentről a Földet kék golyónak látva már nem akar visszatérni, inkább megmarad az örök lebegés állapotában. Ehhez adja az áttűnés effektet Vasarely kilyuggatott tere – ne felejtjük el, hogy még a digitális technika előtt járunk, kézzel kellett megteremteni az illúziót, még nem lehetett komplett munkafázisokat gépekre bízni –, ez a fejezete a képalkotásnak épp valahol itt kezdődik. Mondhatni az űrprogram benne volt a levegőben, de akkor is különleges, hogy Bowie és Vasarely épp ebben kapcsolódtak össze. És innen nézve az is különleges, vagyis ez inkább érthetetlen, hogy a budapesti Vasarely Múzeum előtt nem állnak hosszú sorban a turisták és nincs tele az egész város Vasarely-plakátokkal. Első cikkünk mindenestre a most ott látható holdra szállás kiállításról szól, majd rögtön utána egy harminc évvel későbbi jelenséget, az 1999-es teljes napfogyatkozást témául választó és az ekkor készült privát fotókat is bemutató kiállítást ajánlunk – Dunaújvárosban.

Aztán interjú következik egy olyan művésszel, a holland Erik Kesselsszel, aki talált fotókból csinál saját műveket, majd Salgótarjában látogatunk, ahol még elég nagy sűrűségben tanulmányozható az űrkorszak magyar építésze, úgy is, mint annak az utópiának egyikét megvalósult eleme, amelynek kulcsmondata így hangzott: a határ a csillagos ég. Ahogy lassan halványul annak a képe, aki ezt harsogta, úgy jöhet elő egyre inkább a mondat metafizikus költőisége, és úgy tudunk egyre több szépséget felfedezni nemcsak a modernista, de a szocreál építészetben is.

Két, a korszakhoz kapcsolódó életműről is írunk: Balázs Jánosról, a salgótarjáni cigány festőről, aki médiumként, szinte sugallatra öntötte gyorsan képekbe azt a mondavilágot, ami a kis pécskődombi vályogházakkal együtt tűnt el, és Barta Lajosról, akinek életművében az a különleges, hogy pontos leképezése az akkori időszak skizofréniájának. És ahogy idővel Sinkovits Imre legemlékezetesebb szerepe az lett, hogy ő Törpapa hangja, Barta Lajosról is kiderül, hogy tulajdonképpen mindenki ismeri, hiszen ő csinálta a gellérthegyi játszótér inkább kis dinoszauruszoknak látszó kölovacskáit. Nagy életútinterjúnk hősnője Drozdik Orsolya, az ő gyerek- és fiatalokora is ezekben az években játszódik, csak nála azt kísérhetjük végig, hogyan lehet a női szempontot uralkodóvá tenni nemcsak

a saját művészeti gyakorlatban, hanem az emlékezésben is. Következő témánk egy Christian Dior-kiállítás; a róla szóló cikkben érdekes történeti adalék, miért is tüntettek Dior ellen a feministák.

Az ötvenes évekről, a diktatórikus rendszer kiépítésének elején tapasztalható zavarokról szintén érdekes adalékokat kapunk egy fontos gyűjtőről szóló emlékezés kapcsán. Dr. Fettick Ottót, az Iparművészeti Múzeum egyik legnagyobb adományozóját ugyanis perbe fogták a halála után, ráadásul az állam saját magától kobozott el értékeket a sok tanulsággal járó történetben.

Végül „könyvekről”: vagy inkább a londoni Phaidon Press kortárs textillel foglalkozó összefoglaló könyve kapcsán egy magyar hibrid objektről, és egy furcsa formai megoldású emlékező kötetéről, amely 111 lábjegyzetben foglalkozik a szerző apjával, aki nem más, mint Makovecz Imre. Ha elfogadjuk, hogy a Makovecz-épületek közül a paksi templomot Darth Vader (vagyis Luke Skywalker apja) kastélyaként emlegeti a nép, máris ott lehetnének megint az űrben, csak nem a tudomány, hanem a fantasy segítségével. De közben inkább teljesen földi érzésekről esik szó, például apák és fiúk viszonyáról, vagy arról, égben köttetett barátságok milyen hétköznapi módon képesek felbomlani.

T. T.

Főszerkesztő:

Topor Tünde
topor@artmagazin.hu

Olvasószerkesztő:

Léopold Zsanett
Lukács Annabella

Lapigazgató:

Tormási Anita
tormasi@artmagazin.hu

Lapterv:

Horváth Csilla

Borítóterv:

L² — l2studio.co

Artmagazin Online:

Léopold Zsanett
Szilágyi Róza Tekla

Lapunk szerzői:

Barakonyi Szabolcs, Egri Petra,
Fáy Miklós, Grécsi Emőke,
Horváth Hilda, Léopold Zsanett,
Mucsi Emese, Szilágyi Róza Tekla,
Topor Tünde, Végh Árpád,
Zöldi Anna

A címlapon:

David Bowie 1969-es *Space Oddity* című lemezének borítója Victor Vasarely 1968-as *CTA 25 Neg* című munkájának felhasználásával. A borítót tervezte és David Bowie fotóját készítette: Vernon Dewhurst

Cikkünk a 6–11. oldalon

Alapították:

Einspach Gábor, Topor Tünde, Winkler Nóra

Felelős kiadó:

Einspach Gábor
einspach@artmagazin.hu

Stratégia:

Winkler Nóra

Kiadja az Artmagazin Kft.

1061 Budapest, Paulay Ede u. 55.
+36 30 560 93 29
info@artmagazin.hu

Nyomdai munkák: Pauker Nyomdaipari Kft.

CTP szaktanácsadás: Miklós Árpád

Terjesztés: Árusítás a Lapker Zrt. országos hálózatán keresztül, Relay, Inmedio kiemelt árusályaiban.

ISSN 1785-30-6

4 – 5 ARTANZIX

6 – 11 Kiállítás

**Léopold Zsanett: MIRE IS JÓ A TUDOMÁNY,
AVAGY A HOLDRA SZÁLLÁS MŰVÉSZETI HOZADÉKAI**

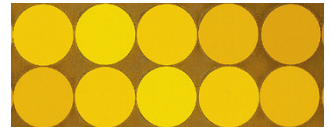
> 4

12 – 13 Kiállítás

Barakonyi Szabolcs: ANALÓG NAPFOGYATKOZÁS

14 – 19 Interjú

**Mucsi Emese – Szilágyi Róza Tekla: MÁR EBÉD ELŐTT TÖBB KÉPET
FOGYASZTUNK, MINT BÁRKI A 18. SZÁZADBAN, AKÁR EGÉSZ ÉLETÉBEN**
Erik Kessels

> 11

22 – 29 Artmagazin loves vidék

Végh Árpád: SALGÓTARJÁN, A KORTÁRS MŰEMLÉK

30 – 35 Újrafelfedezett életművek

Zöldi Anna: BALÁZS JÁNOS
„Magyar nemzetünk egyik szellemóriása”

> 17

36 – 41 Kiállítás

Gréczi Emőke: BARTA LAJOS ÉS A RENDSZER, AMI JUTOTT NEKI

42 – 53 Interjú

Topor Tünde: FESTETTÜK A NYÁRI KERTBEN A TÉLI TÁJAT
Beszélgetés Drozdik Orsolyával – 1. rész

> 32

54 – 60 Divattörténet

Egri Petra: DIOR IN BRITAIN

62 – 71 Gyűjtéstörténet

Horváth Hilda: A HALÁLA UTÁN PERBE FOGOTT MŰGYŰJTŐ ESETE
Emlékezés dr. Fettick Ottóra (1875–1954)

> 51

74 – 75 Egy kép

Szilágyi Róza Tekla: T-VITAMIN
Kiss Adrián a Phaidon Press kötetében

76 – 77 Gutenberg-galaxis

Fáy Miklós: A MAKOVECZ A MI VAJUNKAT ESZI
Makovecz Benjamin: Száztizenegy lábjegyzet Makovecz Imréről

> 60

78 – 79 ARTANZIX

> 79